

Vastaus kirjalliseen kysymykseen poronhoidon ongelmista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Tytti Tuppuraisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 311/2018 vp:

Onko hallitus tietoinen poronhoidon asuinympäristöille ja muulle maankäytölle aiheuttamista ongelmista ja mitä hallitus aikoo tehdä niiden poistamiseksi tai lievittämiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallituksen tavoitteena on toimintaympäristö, jossa porotaloutta ja muuta maankäyttöä voidaan harjoittaa tasapainoisesti rinnakkain poronhoidon aiheuttamat haitat minimoiden ja eri tahojen, mukaan lukien alkuperäiskansojen oikeudet turvaten. Tämän tavoitteen toteutumista hallitus on toimillaan edistänyt.

Osana poronhoidon ohjauksen toimivuuden arviointia maa- ja metsätalousministeriö järjesti touko–lokakuussa 2017 verkkosivuillaan kaikille avoimen verkkokyselyn poronhoidosta ja poronhoidon ohjauksesta. Kyselyyn vastasi yli 3 300 henkilöä. Vastauksissa nousivat esille poronhoidon tärkeät mahdollisuudet mm. matkailun vetovoimatekijänä, haja-asutusalueiden elinvoimaisuuden ylläpitäjänä ja ainutlaatuisten ja arvostettujen tuotteiden tuottajana, mutta myös viljelyvahingot ja haitat, joita porojen laiduntamisesta liian lähellä asutusta aiheutuu. Kyselystä saatua tietoa on tarkoitus käyttää jatkossa poronhoidon lainsäädännön ja ohjauksen kehittämisessä sekä porotalouteen liittyvän julkisen rahoituksen suuntaamisessa.

Mainitun kyselyn vastauksissa nousivat esiin mm. poronhoitolaissa (848/1990) säädettyihin arvioimislautakuntiin liittyvät ongelmat. Lain mukaan paliskunnan on lähtökohtaisesti korvattava porojen viljelyksille ja taimikoille sekä saamelaisten kotiseutalueen ulkopuolella vakituisten asuntojen pihoiden aiheuttamat vahingot ns. ankan vastuun periaattein, ja riitatilanteessa vahingon arvioi ja korvauksen määrää poronhoitolaissa säädetty arvioimislautakunta. Maa- ja metsätalousministeriö on 20.6.2018 asettanut arvioimislautakuntia koskevien säännösten uudistamiseksi hankkeen, jonka tavoitteena on turvata vahinkojen arviointiin riittävä asiantuntemus sekä lisätä riidanratkaisutoiminnan riippumattomuutta ja luotettavuutta. Tätä kautta tavoitteena on vähentää poronomistajien sekä viljelijöiden ja poronhoitoalueen asukkaiden välistä vastakkaisasettelua ja lisätä keskinäistä luottamusta. Uusi riitojenratkaisumekanismi on tarkoitus saada valmiiksi vuonna 2019. Hankkeessa arvioidaan myös korvauspäätöksiä edeltäviä mahdollisia vapaaehtoisien sovittelun elementtejä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 311/2018 vp

Liian lähellä asutusta tapahtuvan laiduntamisen ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan alueellista eri toimijoiden yhteistyötä, jota maa- ja metsätalousministeriö käytössään olevilla resursseilla edistää. Tässä tarkoituksessa ministeriö on asettanut 22.3.2017 porotalouden neuvottelufoorumin, jonka tehtävänä on porotalouden harjoittajien ja muiden toimijoiden välisten ristiriitatilanteiden ennaltaehkäisy luomalla yhteisiä pelisääntöjä ja parhaita käytäntöjä. Neuvottelufoorumissa on mm. poronmistajien, viljelijöiden ja saamelaiden edustus, ja sen toimikausi on 1.4.2017–1.4.2020. Neuvottelufoorumi on perehtynyt poronhoidon ja muun maankäytön yhteensovittamiseen liittyviin ongelmiin mm. kuullen asiantuntijoita, poronmistajia ja viljelijöitä sekä tehden maastokäyntejä. Se tulee esittämään kokoamansa parhaat käytännöt toimikautensa lopussa.

Poronhoidon ja muun maankäytön välisen tasapainon saavuttaminen edellyttää myös, että poronhoitoalueen eri osissa poromäärät ovat oikeassa suhteessa kyseisten alueiden laidunten kantokykyyn. Poronhoitolain 21 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö asettaa paliskuntaakohtaiset suurimmat sallitut eloporomäärät aina kymmeneksi vuodeksi kerrallaan. Edellisen kerran poromäärät asetettiin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 450/2010 ajalle 1.6.2010–31.5.2020. Maa- ja metsätalousministeriö asettaa syksyllä 2018 eri sidosryhmä- ja asiantuntijatahojen edustajista koostuvan työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus paliskuntaakohtaisiksi suurimmiksi sallituiksi eloporoluvuiksi seuraavalle kymmenvuotiskaudelle 2020–2030.

Edellä mainittuun arviointityöhön saadaan tarvittavaa tieteellistä pohjatietoa vuosina 2016–2018 toteutetuista porolaidunten kuntotutkimuksista sekä parhaillaan käynnissä olevasta Luonnonvarakeskuksen johtamasta, yhteistyössä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa toteutettavasta tutkimushankkeesta ”Kestävä biotalous porolaitumilla – Analyysit ja kehittämis ehdotukset ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä poronhoidon edistämiseksi”. Hankkeen rahoittaa maa- ja metsätalousministeriö. Paitsi, että hanke tuottaa laajasti tietoa laidunympäristöön liittyen, hankkeessa tuotetaan kehittämis ehdotuksia, joita voidaan hyödyntää kehitettäessä niin poronhoidon kuin myös metsätalouden ja muun maankäytön toimintaa poronhoitoalueen eri osissa kestävä biotalouden tavoitteita kohden.

Porokolareiden määrää on pyritty vähentämään monin eri keinoin. Tienkäyttäjää informoidaan poronhoitoalueen alkamisesta tienvarren tiedotustaululla. Liukkauden torjuntaan käytettävän hiekoitushiekan sekaan on lisätty pieniä määriä erilaisia karkoteaineita ja porojen näkyvyyttä on yritetty parantaa erilaisilla heijastimilla, kuten heijastavilla pannoilla. Lisäksi on tehty tiealueiden suoja-alueiden raivauksia ja kasvillisuuksien poistamista, mikä myös parantaa porojen havainnointia.

Myös teknologialla ja gps-paikannuksella voidaan vähentää poroista aiheutuvia ongelmia. Hyvänä esimerkkinä on porokolareita ehkäisevä Porokello-palvelu, jolle annettiin valtakunnallinen liikenneturvallisuuspalkinto vuonna 2017. Älypuhelimeen tai auton navigointilaitteeseen ladattava sovellus varoittaa maanteillä nähdyistä poroista samalle alueelle ajavaa kuljettajaa. Porokello on toteutettu Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hallinnoiman hankkeen kautta, ja sillä on jo lyhyessä ajassa todettu liikenneonnettomuuksia vähentävä vaikutus. Tavoitteena on jatkossa teknologian avulla vähentää myös liian lähellä asutusta laiduntavien porojen aiheuttamia

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 311/2018 vp

ongelmia. Tavoitetta edistäviä hankkeita, jotka voivat koskea esimerkiksi porojen liikkeiden selvittämistä lähellä asutusta, parempaa aitausteknologiaa tai karkotteita, on mahdollista tukea Maa-seudun kehittämisrahastosta, jonka porotalouden hankkeiden yhdeksi painopisteeksi on tänä vuonna asetettu liian lähellä asutusta laiduntavien porojen aiheuttamien ongelmien vähentäminen.

Helsingissä 30.8.2018

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä